

Postbus 2894 1000 CW Amsterdam

Aan de woordvoerders in de Tweede Kamer en de
Nederlandse leden van het Europees Parlement

Landelijk Bureau
Postbus 2894
1000 CW Amsterdam
Telefoon (020) 346 72 00
Helpdesk (020) 346 72 50
Fax (020) 617 81 55
www.vluchtelingenwerk.nl
info@vluchtelingenwerk.nl

Datum 15 juni 2021
Betreft Brief VluchtelingenWerk Nederland – Debat Staat van de
Europese Unie 17 juni 2021
Ons kenmerk O.2.2.21-065.MK

Geachte woordvoerders, geachte leden van het Europees Parlement,

Aanstaande donderdag 17 juni debatteert u over de Staat van de Europese Unie. VluchtelingenWerk Nederland zou u graag onderstaande aanbevelingen willen meegeven met betrekking tot de huidige situatie van asielzoekers en vluchtelingen in de EU.

Pushbacks en mensenrechtenschendingen aan de Europese buitengrenzen

De berichtgeving over illegale pushbacks en misstanden aan de grenzen stapelen zich op, en ondertussen zijn er [meer dan 2000 doden](#) te betreuren door deze praktijken. UNHCR confronteerde Griekenland onlangs met [tientallen gedocumenteerde zaken](#), en het [werd nogmaals bevestigd](#) dat de Libische kustwacht – mede gefinancierd door de Europese Unie – bootjes met vluchtelingen en migranten terugsleept naar de haven van Libië, waarna zij worden blootgesteld aan marteling, verkrachting en andere wreedheden in detentiecentra. De [beschuldigingen](#) van betrokkenheid bij de pushbacks aan het adres van het EU-agentschap Frontex zijn bovendien talrijk.

De pushbacks door EU-lidstaten zijn een schending van het internationaal recht en moeten per direct stoppen. Ook moet de EU stoppen met het financieren van de Libische kustwacht die migranten terugsleept naar detentiecentra waar zij worden blootgesteld aan wreedheden. Europese lidstaten hebben op grond van internationaal maritiem recht een plicht tot het redden van drenkelingen en het overbrengen naar een veilige haven.

VluchtelingenWerk pleit samen met onze Europese partners voor het instellen van een onafhankelijk monitoringsysteem dat de betrokkenheid bij misstanden aan de grenzen van Europa onderzoekt, adresseert én sanctioneert. Wij verwijzen hiervoor naar het gemeenschappelijk [statement](#) met concrete aanbevelingen hiervoor. Het recht om asiel aan te vragen in Europa is verankerd in de verdragen en het internationaal recht, dit moet nageleefd en beschermd worden.

Levensreddende operaties op zee zouden nooit gecriminaliseerd mogen worden. Dit klemmt des te meer omdat deze organisaties werk doen dat de Europese lidstaten nalaten. De [aanbeveling](#) van de Europese Commissie in dit verband verdient navolging en steun van Nederland opdat humanitaire bijstand uitdrukkelijk is uitgezonderd van het delict 'mensensmokkel'.

Nederland is als EU-lidstaat niet alleen medeverantwoordelijk voor de erbarmelijke situatie van vluchtelingen in [Griekenland](#) en andere aankomstlanden maar ook voor de situatie aan de buitengrenzen. Daarom dient de regering meer verantwoordelijkheid te nemen om mensenrechten te waarborgen in de EU. Bovendien zou Nederland bereid moeten zijn om meer kwetsbare asielzoekers en vluchtelingen over te nemen van aankomstlanden zoals Griekenland – hiervoor is [veel draagvlak](#) in de samenleving. Wij roepen het kabinet daarom op om per direct in een coalitie van welwillende landen een plan te maken om hen te evacueren en herverdelen en op deze wijze een substantiële bijdrage te leveren aan het ontlasten van aankomstlanden.

EU Asiel- en Migratiepact

Wij maken ons grote zorgen om de staat van Europese vluchtelingenbescherming. Ten behoeve van de JBZ Raad in december 2020 stuurden wij samen met tien mensenrechten- en hulporganisaties een [brief](#) waarin wij alarm slaan over het Europese asielbeleid met aanbevelingen op de verschillende voorstellen in het nieuwe migratiepact. De afgelopen maanden is er weinig vooruitgang geboekt in de onderhandelingen. Het ontbreekt aan een gedeelde opvatting over verantwoordelijkheid en solidariteit met asielzoekers én met overbelaste landen aan de zuidgrenzen van Europa. Ondertussen wordt de situatie aan de grenzen steeds ernstiger en blijven we geconfronteerd met vele, illegale pushbacks op zee, criminalisering van Search and Rescue (SAR)-operaties en onleefbare vluchtelingenkampen op onder meer de Griekse eilanden.

De focus van de Nederlandse inzet bij de onderhandelingen is gericht op verplichte grensprocedures en detentie aan de buitengrenzen. Dit is uiterst zorgelijk omdat o.a. uit een [uitvoeringsanalyse](#) door het onderzoeksbureau van het Europees Parlement (EPRS) blijkt dat grensprocedures het waarborgen van fundamentele rechten ernstig in gevaar brengt. Grensprocedures gaan immers vrijwel altijd gepaard met (langdurige) detentie en worden gekenmerkt door korte (beroeps)termijnen waarbij de nadruk zwaar op terugkeer wordt gelegd. Rechtsbijstand is niet gegarandeerd, er wordt niet afdoende getoetst op kwetsbaarheid, advocaten en NGO's hebben moeilijk toegang door de ligging en gesloten setting van de (nieuwe Griekse) kampen en tolkdiensten zijn vaak niet beschikbaar.

VluchtelingenWerk verzet zich tegen de focus op grensprocedures en grensdetentie aan de buitengrenzen in het Pact. De voorgestelde grensprocedure is omkleed met minder waarborgen, waaronder beperkte beroepsmogelijkheden en geen schorsende werking van beroep. Hierdoor lopen mensen risico uitgezet te worden, terwijl een rechter de zaak nog moet toetsen. Wij vrezen voor een verdere uitholling van de kwaliteit van procedures en *refoulement*.

Detentie is een middel dat zwaar ingrijpt in mensenlevens en blijvende schade kan veroorzaken bij mensen op zoek naar bescherming. Het detineren van mensen, slechts omdat zij bescherming zoeken, is in strijd met artikel 5 EVRM. In de huidige plannen kunnen mensen tot wel 21 maanden gedetineerd worden hetgeen onaanvaardbaar is. Kinderen boven de 12 jaar zijn niet uitgezonderd van detentie, hetgeen strijdig is met het Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind.

VluchtelingenWerk pleit voor een korte screening aan de grens, gevolgd door asielprocedures in humane, open opvangvoorzieningen die voldoen aan de normen uit de Opvangrichtlijn, met zorg voor de noden van de (kwetsbare) doelgroepen. Ongeacht het land van herkomst, moet sprake zijn van asielprocedures met voldoende waarborgen zoals het recht om beroep in te stellen, het recht om dit beroep in het land van asiel af te wachten (voorkomen van refoulement) en het recht op adequate toegang tot hulp en rechtsbijstand.

Wij hopen dat u onze inbreng kunt gebruiken in het debat. Voor vragen of een toelichting zijn we uiteraard beschikbaar.

Met vriendelijke groet,
Sander Schaap
Manager Belangenbehartiging VluchtelingenWerk Nederland